

ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 864/2007 PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY**z dnia 11 lipca 2007 r.****dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych („Rzym II”)**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 61 lit. c) i art. 67,

uwzględniając wniosek Komisji,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽¹⁾,stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu w świetle wspólnego tekstu zatwierdzonego przez Komitet Pojedynczy w dniu 25 czerwca 2007 r. ⁽²⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Wspólnota postawiła sobie za cel utrzymanie i rozwinięcie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. W celu stopniowego tworzenia takiej przestrzeni Wspólnota ma przyjąć środki w dziedzinie współpracy sądowej w sprawach cywilnych mających skutki transgraniczne w stopniu koniecznym dla prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego.
- (2) Zgodnie z art. 65 lit. b) Traktatu środki te mają obejmować środki wspierające zgodność norm mających zastosowanie w państwach członkowskich dotyczących prawa właściwego i jurysdykcji.
- (3) Rada Europejska na posiedzeniu w Tampere w dniach 15–16 października 1999 r. zatwierdziła zasadę wzajemnego uznawania orzeczeń oraz innych decyzji organów sądowych jako podstawę współpracy sądowej w sprawach cywilnych i zwróciła się do Rady i Komisji o przyjęcie programu w zakresie środków wdrażania zasady wzajemnego uznawania.
- (4) W dniu 30 listopada 2000 r. Rada przyjęła wspólny program Komisji i Rady w zakresie środków wdrażania zasady wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach cywilnych i handlowych ⁽³⁾. Program określa środki odnoszące się do harmonizacji norm kolizyjnych jako środki ułatwiające wzajemne uznawanie orzeczeń.
- (5) W programie haskim ⁽⁴⁾ przyjętym na posiedzeniu Rady Europejskiej w dniu 5 listopada 2004 r. wezwano do aktywnego kontynuowania prac nad normami kolizyjnymi odnoszącymi się do zobowiązań pozaumownych („Rzym II”).
- (6) W celu zwiększenia przewidywalności wyników sporów, pewności w zakresie prawa właściwego i swobodnego przepływu orzeczeń sądowych prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego wymaga, aby obowiązujące w państwach członkowskich normy kolizyjne wskazywały to samo prawo krajowe, bez względu na to, do sądu jakiego państwa wniesiono sprawę.
- (7) Przedmiotowy zakres zastosowania oraz przepisy niniejszego rozporządzenia powinny być spójne z rozporządzeniem Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych ⁽⁵⁾ („Bruksela I”) oraz z instrumentami dotyczącymi prawa właściwego dla zobowiązań umownych.
- (8) Niniejsze rozporządzenie powinno mieć zastosowanie niezależnie od charakteru sądu lub trybunału rozpatrującego sprawę.
- (9) Roszczenia wynikające z wykonywania władzy publicznej (*acta iure imperii*) powinny obejmować roszczenia wobec urzędników, którzy działają w imieniu państwa oraz odpowiedzialność za działania administracji publicznej. Z tego względu kwestie te powinny być wyłączone z zakresu zastosowania niniejszego rozporządzenia.
- (10) Stosunki rodzinne powinny obejmować pokrewieństwo w linii prostej, małżeństwo, powinowactwo oraz pokrewieństwo w linii bocznej. Odniesienie w art. 1 ust. 2 do stosunków rodzących skutek porównywalny do małżeństwa i innych stosunków rodzinnych powinno być interpretowane zgodnie z prawem sądu państwa członkowskiego, do którego zwrócono się o rozstrzygnięcie sprawy.
- (11) Pojęcie zobowiązania pozaumownego jest różnie definiowane w poszczególnych państwach członkowskich. Dlatego też do celów niniejszego rozporządzenia zobowiązanie pozaumowne powinno być rozumiane jako pojęcie autonomiczne. Normy kolizyjne określone w niniejszym rozporządzeniu powinny obejmować również zobowiązania pozaumowne oparte na zasadzie ryzyka.
- (12) Prawo właściwe powinno regulować również kwestię zdolności do ponoszenia odpowiedzialności za czyn niedozwolony.

⁽¹⁾ Dz.U. C 241 z 28.9.2004, str. 1.⁽²⁾ Opinia Parlamentu Europejskiego z dnia 6 lipca 2005 r. (Dz.U. C 157 E z 6.7.2006, str. 371), wspólne stanowisko Rady z dnia 25 września 2006 r. (Dz.U. C 289 E z 28.11.2006, str. 68) oraz stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 18 stycznia 2007 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym). Rezolucja legislacyjna Parlamentu Europejskiego z dnia 10 lipca 2007 r. i decyzja Rady z dnia 28 czerwca 2007 r.⁽³⁾ Dz.U. C 12 z 15.1.2001, str. 1.⁽⁴⁾ Dz.U. C 53 z 3.3.2005, str. 1.⁽⁵⁾ Dz.U. L 12 z 16.1.2001, str. 1. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem (WE) nr 1791/2006 (Dz.U. L 363 z 20.12.2006, str. 1).

- (13) Jednolite przepisy, stosowane bez względu na wskazane przez nie prawo, pozwalają unikać zakłóceń konkurencji między uczestnikami sporów w ramach Wspólnoty.
- (14) Wymóg pewności prawnej i potrzeba zapewnienia sprawiedliwości w indywidualnych przypadkach są podstawowymi elementami w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości. Niniejsze rozporządzenie określa łączniki, które są najbardziej odpowiednie do osiągnięcia tych celów. Z tego względu niniejsze rozporządzenie ustanawia zasadę ogólną, ale również zasady szczegółowe i, w niektórych przepisach, „klauzulę korekcyjną”, która umożliwi odstąpienie od tych zasad w przypadkach, gdy wszystkie okoliczności sprawy wskazują jasno, że czyn niedozwolony pozostaje w znacznie ściślejszym związku z innym państwem, j zestaw zasad tworzy zatem elastyczne ramy norm kolizyjnych. Umożliwi również właściwemu sądowi rozpatrywanie poszczególnych spraw w odpowiedni sposób.
- (15) Chociaż zasada *lex loci delicti commissi* jest podstawowym rozwiązaniem stosowanym dla zobowiązań pozaumownych prawie we wszystkich państwach członkowskich, jej zastosowanie w praktyce, w przypadku gdy elementy stanu faktycznego sprawy powiązane są z wieloma państwami, jest różne. Sytuacja taka powoduje brak pewności w zakresie prawa właściwego.
- (16) Jednolite przepisy powinny zwiększać przewidywalność orzeczeń sądowych i zapewniać odpowiednią równowagę między interesami osoby, której przypisuje się odpowiedzialność i poszkodowanego. Związek z państwem, w którym powstała szkoda bezpośrednia (*lex loci damni*), zapewnia odpowiednią równowagę między interesami osoby, której przypisuje się odpowiedzialność i poszkodowanego, a także odzwierciedla nowoczesne podejście do odpowiedzialności cywilnej i rozwój systemów odpowiedzialności na zasadzie ryzyka.
- (17) Prawo właściwe powinno zostać określone na podstawie miejsca powstania szkody, niezależnie od państwa lub państw, w których mogłyby wystąpić skutki pośrednie. W przypadku zatem szkody na osobie lub szkody na mieniu, państwem, w którym powstaje szkoda, powinno być państwo, w którym, odpowiednio, została poniesiona szkoda na osobie lub szkoda na mieniu.
- (18) Ogólną zasadą niniejszego rozporządzenia powinna być zasada „*lex loci damni*”, określona w art. 4 ust. 1. Artykuł 4 ust. 2 powinien być postrzegany jako wyjątek od tej ogólnej zasady, tworzący szczególne powiązanie, w przypadku gdy strony mają miejsce zwykłego pobytu w tym samym państwie. Artykuł 4 ust. 3 powinien być rozumiany jako „klauzula korekcyjna” względem art. 4 ust. 1 i 2, w przypadku gdy ze wszystkich okoliczności sprawy wyraźnie wynika, że czyn niedozwolony pozostaje w znacznie ściślejszym związku z innym państwem.
- (19) W przypadku gdy zasada ogólna nie pozwala na zapewnienie odpowiedniej równowagi pomiędzy wchodzącymi w grę interesami, należy ustanowić przepisy szczególnie odnoszące się do poszczególnych typów czynów niedozwolonych.
- (20) W odniesieniu do odpowiedzialności za produkt norma kolizyjna powinna zapewniać sprawiedliwy rozkład ryzyka występującego nieodłącznie w nowoczesnym, technologicznie zaawansowanym społeczeństwie, ochronę zdrowia konsumentów, stymulowanie innowacji, zagwarantowanie niezakłóconej konkurencji oraz ułatwianie handlu. Stworzenie systemu kaskady łączników wraz z klauzulą przewidywalności stanowi wyważone rozwiązanie w odniesieniu do tych celów. Pierwszym elementem, który należy uwzględnić, jest prawo państwa, w którym poszkodowany miał swoje miejsce zwykłego pobytu w chwili powstania szkody, jeżeli produkt wprowadzono do obrotu w tym państwie. Pozostałe elementy kaskady zostają zastosowane, jeżeli produktu nie wprowadzono do obrotu w tym państwie, bez uszczerbku dla art. 4 ust. 2 oraz możliwości znacznie ściślejszego związku z innym państwem.
- (21) Szczególna zasada przewidziana w art. 6 nie jest wyjątkiem od ogólnej zasady ustanowionej w art. 4 ust. 1, lecz raczej jej wyjaśnieniem. W sprawach dotyczących nieuczciwej konkurencji norma kolizyjna powinna chronić konkurentów, konsumentów i społeczeństwo oraz zapewniać prawidłowe funkcjonowanie gospodarki rynkowej. Powiązanie z prawem państwa, w którym występuje lub jest prawdopodobne wystąpienie naruszenia stosunków konkurencyjnych lub zbiorowych interesów konsumentów, zasadniczo spełnia te cele.
- (22) Zobowiązania pozaumowne wynikające z ograniczenia konkurencji, o których mowa w art. 6 ust. 3, powinny obejmować naruszenia zarówno krajowego, jak i wspólnotowego prawa konkurencji. Prawem właściwym dla takich zobowiązań pozaumownych powinno być prawo państwa, na którego rynku praktyki te wywołują skutek lub na którego rynku zachodzi prawdopodobieństwo wywołania przez nie skutku. W przypadku gdy praktyki te wywołują skutek lub zachodzi prawdopodobieństwo wywołania przez nie skutku na rynku więcej niż jednego państwa, skarżący może, w pewnych okolicznościach, oprócz swoje żądanie na prawie sądu, do którego zwrócono się o rozstrzygnięcie sprawy.
- (23) Do celów niniejszego rozporządzenia pojęcie ograniczenia konkurencji powinno obejmować zakazy zawierania porozumień między przedsiębiorstwami, decyzje związków przedsiębiorstw i wszelkie praktyki uzgodnione, których celem lub skutkiem jest zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji w państwie członkowskim lub w ramach rynku wewnętrznego, jak również zakazy nadużywania pozycji dominującej w państwie członkowskim lub w ramach rynku wewnętrznego, gdzie tego typu porozumienia, decyzje, praktyki lub nadużycia są zabronione przez art. 81 i 82 Traktatu lub prawo państwa członkowskiego.
- (24) „Szkody w środowisku naturalnym” powinny być rozumiane jako niekorzystne zmiany w zasobach naturalnych, takich jak woda, gleba bądź powietrze, lub osłabienie funkcji pełnionych przez te zasoby na rzecz innych zasobów naturalnych bądź społeczeństwa, lub też zmniejszenie różnorodności żywych organizmów.

- (25) W odniesieniu do szkód w środowisku naturalnym art. 174 Traktatu, zgodnie z którym wymaga się wysokiego poziomu ochrony, w oparciu o zasadę ostrożności oraz zasadę działania zapobiegawczego, zasadę naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła oraz zasadę „zanieczyszczający płaci”, w pełni usprawiedliwia zastosowanie zasady uprzywilejowania poszkodowanego. Kwestia, kiedy osoba dochodząca odszkodowania może dokonać wyboru prawa właściwego, powinna być określana zgodnie z prawem państwa członkowskiego, do którego zwrócono się o rozstrzygnięcie sprawy.
- (26) W odniesieniu do naruszeń praw własności intelektualnej powinna zostać zachowana powszechnie uznana zasada *lex loci protectionis*. Do celów niniejszego rozporządzenia termin „prawa własności intelektualnej” powinien być interpretowany jako oznaczający, na przykład, prawa autorskie, prawa pokrewne, *sui generis* prawo do ochrony baz danych i prawa własności przemysłowej.
- (27) Dokładne pojęcie sporu zbiorowego, takiego jak strajk lub lokaut, różni się w poszczególnych państwach członkowskich i jest uregulowane przepisami wewnętrznymi każdego z państw członkowskich. Dlatego też, mając na celu ochronę praw i obowiązków pracowników i pracodawców, w niniejszym rozporządzeniu przyjęto jako zasadę ogólną, że prawem właściwym dla sporu zbiorowego powinno być prawo państwa, w którym spór taki ma miejsce.
- (28) Zasada szczególna dotycząca sporu zbiorowego, określona w art. 9, nie narusza warunków dotyczących przeprowadzania takich sporów zgodnie z prawem krajowym oraz nie narusza statusu prawnego związków zawodowych lub odpowiednich organizacji pracowniczych, przewidzianego prawem państw członkowskich.
- (29) Należy ustanowić zasady szczególne dla przypadków, gdy szkodę wywołało zdarzenie inne niż czyn niedozwolony, takie jak bezpodstawne wzbogacenie, prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia i *culpa in contrahendo*.
- (30) Do celów niniejszego rozporządzenia *culpa in contrahendo* jest pojęciem autonomicznym, które niekoniecznie powinno być interpretowane w sposób przyjęty w prawie krajowym. Powinno ono obejmować naruszenie obowiązku tajemnicy oraz zerwanie negocjacji umownych. Artykuł 12 obejmuje jedynie zobowiązania pozaumowne bezpośrednio związane z kontaktami handlowymi przed zawarciem umowy. Oznacza to, że jeżeli podczas negocjacji umownych osoba dozna szkody na osobie, powinno stosować się art. 4 lub inne odpowiednie przepisy niniejszego rozporządzenia.
- (31) W celu poszanowania autonomii stron oraz zwiększenia pewności prawnej strony powinny mieć możliwość dokonania wyboru prawa właściwego dla zobowiązania pozaumownego. Wybór ten powinien być wyraźny lub w sposób dostatecznie pewny wynikać z okoliczności sprawy. W przypadku ustalania istnienia umowy sąd powinien respektować zamiar stron. Słabsze strony powinny podlegać ochronie poprzez uzależnienie tego wyboru od spełnienia określonych warunków.
- (32) Względy interesu publicznego uzasadniają przyznanie sądom państw członkowskich możliwości stosowania, w wyjątkowych okolicznościach, wyjątków opartych na klauzuli porządku publicznego i przepisach wymuszających swoje zastosowanie. W szczególności zastosowanie przepisu prawa wskazanego przez niniejsze rozporządzenie, które skutkowałoby przyznaniem, w nadmiernej wysokości, odszkodowania mającego charakter kary lub odszkodowania o skutku odstraszącym, może być postrzegane, w zależności od okoliczności sprawy i porządku prawnego państwa członkowskiego sądu rozpoznającego sprawę, jako sprzeczne z porządkiem publicznym („ordre public”) państwa siedziby sądu.
- (33) Zgodnie z obowiązującymi krajowymi przepisami dotyczącymi odszkodowania przyznanego ofiarom wypadków drogowych przy ustalaniu wysokości odszkodowania w przypadku szkody na osobie, jeżeli wypadek miał miejsce w innym państwie niż zwykle miejsce pobytu ofiary, sąd rozpatrujący sprawę powinien uwzględnić wszelkie istotne okoliczności dotyczące danego poszkodowanego, w tym w szczególności rzeczywiste koszty pomocy lekarskiej i opieki powypadkowej.
- (34) W celu zapewnienia odpowiedniej równowagi pomiędzy stronami należy, tak dalece jak to jest stosowne, uwzględnić zasady bezpieczeństwa i postępowania, obowiązujące w państwie, w którym nastąpiło zdarzenie powodujące szkodę, nawet jeżeli zobowiązanie pozaumowne podlega prawu innego państwa. Pojęcie „zasady bezpieczeństwa i postępowania” powinno być interpretowane jako odnoszące się do wszystkich uregulowań, mających jakikolwiek związek z bezpieczeństwem i sposobem postępowania, w tym na przykład do przepisów dotyczących bezpieczeństwa drogowego w razie wypadku.
- (35) Należy unikać rozproszenia norm kolizyjnych w ramach kilku instrumentów oraz różnic pomiędzy tymi normami. Niniejsze rozporządzenie nie wyklucza jednak możliwości włączenia norm kolizyjnych odnoszących się do zobowiązań pozaumownych do przepisów prawa wspólnotowego w odniesieniu do szczególnych kwestii.
- Niniejsze rozporządzenie nie uchybia stosowaniu innych instrumentów ustanawiających przepisy mające wesprzeć właściwe funkcjonowanie rynku wewnętrznego, jeżeli nie mogą one być stosowane łącznie z prawem wskazanym przez przepisy niniejszego rozporządzenia. Zastosowanie przepisów prawa właściwego wskazanego przez niniejsze rozporządzenie nie powinno ograniczać swobodnego przepływu towarów i usług uregulowanego w instrumentach wspólnotowych, takich jak dyrektywa 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego („dyrektywa o handlu elektronicznym”) (1).

(1) Dz.U. L 178 z 17.7.2000, str. 1.

- (36) Ze względu na poszanowanie międzynarodowych zobowiązań państw członkowskich niniejsze rozporządzenie nie powinno naruszać umów międzynarodowych, których stroną, w chwili przyjęcia niniejszego rozporządzenia, jest jedno lub więcej państw członkowskich. W celu zwiększenia dostępności przepisów obowiązujących w tej dziedzinie Komisja, na podstawie informacji przekazanych przez państwa członkowskie, powinna opublikować w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* wykaz właściwych konwencji.
- (37) Komisja przedstawi Parlamentowi Europejskiemu i Radzie wniosek dotyczący procedur i warunków, zgodnie z którymi państwa członkowskie byłyby upoważnione do negocjowania i zawierania w swoim imieniu umów z państwami trzecimi w indywidualnych i wyjątkowych przypadkach dotyczących kwestii sektorowych, które to umowy zawierałyby postanowienia dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych.
- (38) W związku z tym, że cel niniejszego rozporządzenia nie może zostać osiągnięty w wystarczającym stopniu przez państwa członkowskie, natomiast, z uwagi na skalę działania i skutki niniejszego rozporządzenia, możliwe jest lepsze jego osiągnięcie na poziomie Wspólnoty, Wspólnota może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest niezbędne do osiągnięcia tego celu.
- (39) Zgodnie z art. 3 Protokołu w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii, dołączonego do Traktatu o Unii Europejskiej oraz do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, Zjednoczone Królestwo i Irlandia uczestniczą w przyjęciu i stosowaniu niniejszego rozporządzenia.
- (40) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu w sprawie stanowiska Danii, dołączonego do Traktatu o Unii Europejskiej oraz do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia oraz nie jest nim związana i nie podlega jego stosowaniu,
2. Z zakresu zastosowania niniejszego rozporządzenia wyłączone są:
- a) zobowiązania pozaumowne wynikające ze stosunków rodzinnych oraz stosunków uznawanych, zgodnie z prawem dla nich właściwym, za mające podobne skutki, w tym zobowiązania alimentacyjne;
 - b) zobowiązania pozaumowne wynikające z małżeńskich ustrojów majątkowych, z ustrojów majątkowych stosunków uznawanych, zgodnie z prawem dla nich właściwym, za mające podobne skutki do małżeństwa, z dziedziczenia testamentowego i ustawowego;
 - c) zobowiązania pozaumowne wynikające z weksli, czeków, weksli własnych oraz innych zbywalnych papierów wartościowych w zakresie, w jakim zobowiązania z tych innych zbywalnych papierów wartościowych wynikają z ich zbywalnego charakteru;
 - d) zobowiązania pozaumowne wynikające z prawa spółek i innych jednostek organizacyjnych, posiadających lub nieposiadających osobowość prawną, dotyczące kwestii takich, jak utworzenie — poprzez rejestrację lub w inny sposób, zdolność prawną, ustrój wewnętrzny lub rozwiązanie spółek i innych jednostek organizacyjnych, posiadających lub nieposiadających osobowość prawną, osobista odpowiedzialność organów i wspólników za zobowiązania spółki lub jednostki organizacyjnej oraz osobista odpowiedzialność audytorów wobec spółki lub wobec jej wspólników w związku z badaniem dokumentów rachunkowych;
 - e) zobowiązania pozaumowne wynikające ze stosunków pomiędzy założycielami, powiernikami i beneficjentami trustu utworzonego dobrowolnie;
 - f) zobowiązania pozaumowne wynikające ze szkód jądrowych;
 - g) zobowiązania pozaumowne wynikające z naruszenia prawa do prywatności i innych dóbr osobistych, w tym zniesławienie.

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

ROZDZIAŁ I

ZAKRES ZASTOSOWANIA

Artykuł 1

Przedmiotowy zakres zastosowania

1. Niniejsze rozporządzenie stosuje się do zobowiązań pozaumownych w sprawach cywilnych i handlowych, powiązanych z prawami różnych państw. Niniejszego rozporządzenia nie stosuje się, w szczególności, do spraw podatkowych, celnych lub administracyjnych ani do odpowiedzialności państwa za działania i zaniechania w wykonywaniu władzy publicznej („*acta iure imperii*”).

3. Niniejsze rozporządzenie nie stosuje się do dowodów i procedur, bez uszczerbku dla art. 21 i 22.

4. Do celów niniejszego rozporządzenia „państwo członkowskie” oznacza każde państwo członkowskie z wyjątkiem Danii.

Artykuł 2

Zobowiązania pozaumowne

1. Do celów niniejszego rozporządzenia szkoda obejmuje wszelkie następstwa wynikające z czynu niedozwolonego, bezpodstawnego wzbogacenia, prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia lub *culpa in contrahendo*.

2. Niniejsze rozporządzenie stosuje się także do zobowiązań pozaumownych, co do których zachodzi prawdopodobieństwo ich powstania.

3. Każde odniesienie w niniejszym rozporządzeniu do:
- zdarzenia powodującego szkodę dotyczy także zdarzeń powodujących szkodę, co do których zachodzi prawdopodobieństwo ich wystąpienia;
 - szkody dotyczy także szkody w stosunku do której zachodzi prawdopodobieństwo jej powstania.

Artykuł 3

Powszechnie stosowanie

Prawo wskazane przez niniejsze rozporządzenie stosuje się bez względu na to, czy jest ono prawem państwa członkowskiego.

ROZDZIAŁ II

CZYNY NIEDOZWOLONE

Artykuł 4

Zasada ogólna

- Jeżeli niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, prawem właściwym dla zobowiązania pozaumownego wynikającego z czynu niedozwolonego jest prawo państwa, w którym powstała szkoda, niezależnie od tego, w jakim państwie miało miejsce zdarzenie powodujące szkodę, oraz niezależnie od tego, w jakim państwie lub państwach występują skutki pośrednie tego zdarzenia.
- Jednakże w przypadku gdy osoba, której przypisuje się odpowiedzialność i poszkodowany mają, w chwili powstania szkody, miejsce zwykłego pobytu w tym samym państwie, stosuje się prawo tego państwa.
- Jeżeli ze wszystkich okoliczności sprawy wyraźnie wynika, że czyn niedozwolony pozostaje w znacznie ściślejszym związku z państwem innym niż państwo wskazane w ust. 1 lub 2, stosuje się prawo tego innego państwa. Znacznie ściślejszy związek z innym państwem może polegać, w szczególności, na istnieniu wcześniejszego stosunku pomiędzy stronami, takiego jak umowa, ściśle związanego z danym czynem niedozwolonym.

Artykuł 5

Odpowiedzialność za produkt

- Bez uszczerbku dla art. 4 ust. 2, prawem właściwym dla zobowiązania pozaumownego z tytułu szkody wyrządzonej przez produkt jest:
 - prawo państwa, w którym poszkodowany ma, w chwili powstania szkody, miejsce zwykłego pobytu, jeżeli produkt został wprowadzony do obrotu w tym państwie; lub w braku takiego prawa;
 - prawo państwa, w którym produkt nabyto, jeżeli został on wprowadzony do obrotu w tym państwie; lub w przypadku gdy nie zachodzi ta okoliczność;

- prawo państwa, w którym powstała szkoda, jeżeli produkt został wprowadzony do obrotu w tym państwie.

Prawem właściwym jest jednak prawo państwa miejsca zwykłego pobytu osoby, której przypisuje się odpowiedzialność, jeżeli osoba ta nie mogła w uzasadniony sposób przewidzieć wprowadzenia produktu lub produktu tego samego rodzaju do obrotu w państwie, którego prawo stosuje się zgodnie z lit. a)–c).

- Jeżeli ze wszystkich okoliczności sprawy wyraźnie wynika, że czyn niedozwolony pozostaje w znacznie ściślejszym związku z państwem innym niż państwo wskazane w ust. 1, stosuje się prawo tego innego państwa. Znacznie ściślejszy związek z innym państwem może polegać, w szczególności, na istnieniu wcześniejszego stosunku pomiędzy stronami, takiego jak umowa, ściśle związanego z danym czynem niedozwolonym.

Artykuł 6

Nieuczciwa konkurencja i praktyki ograniczające wolną konkurencję

- Prawem właściwym dla zobowiązania pozaumownego wynikającego z czynu nieuczciwej konkurencji jest prawo państwa, w którym występuje lub jest prawdopodobne wystąpienie naruszenia stosunków konkurencyjnych lub zbiorowych interesów konsumentów.
- W przypadku gdy czyn nieuczciwej konkurencji narusza wyłącznie interesy oznaczonego konkurenta, stosuje się art. 4.
- Prawem właściwym dla zobowiązań pozaumownych wynikających z ograniczenia konkurencji jest prawo państwa, na którego rynku praktyki te wywołują skutek lub na którego rynku zachodzi prawdopodobieństwo wywołania przez nie skutku.
 - W sytuacji kiedy praktyki te wywołują skutek lub zachodzi prawdopodobieństwo wywołania przez nie skutku na rynku więcej niż jednego państwa osoba dochodząca odszkodowania, wszczynająca postępowanie w sądzie miejsca zamieszkania pozwanego, może zamiast tego oprzeć swoje żądanie na prawie sądu, do którego zwróciła się o rozstrzygnięcie sprawy, pod warunkiem że rynek tego państwa członkowskiego należy do rynków, bezpośrednio i w istotny sposób dotkniętych ograniczeniem konkurencji, z którego to wynika zobowiązanie pozaumowne stanowiące podstawę żądania. Jeżeli postępowanie wszczynane jest na podstawie właściwych przepisów o jurysdykcji przeciwko więcej niż jednemu pozwanemu w tym sądzie, żądanie może być oparte na prawie tego sądu, tylko pod warunkiem że ograniczenie konkurencji, którego dotyczy żądanie wobec każdego z tych pozwanych, bezpośrednio i w istotny sposób wpływa również na rynek państwa członkowskiego tego sądu.
- Prawo właściwe mające zastosowanie zgodnie z niniejszym artykułem nie może zostać wyłączone w drodze porozumienia zawartego zgodnie z art. 14.

Artykuł 7

Szkody w środowisku naturalnym

Prawem właściwym dla zobowiązania pozaumownego wynikającego ze szkody w środowisku naturalnym lub ze szkody na osobie lub w mieniu, będącej następstwem takiej szkody, jest prawo określone zgodnie z art. 4 ust. 1, chyba że osoba dochodząca odszkodowania decyduje się poddać swoje roszczenie prawu państwa, w którym nastąpiło zdarzenie powodujące szkodę.

Artykuł 8

Naruszenie praw własności intelektualnej

1. Prawem właściwym dla zobowiązań pozaumownych wynikających z naruszenia prawa własności intelektualnej jest prawo państwa, na podstawie którego dochodzi się ochrony.

2. W przypadku zobowiązania pozaumownego wynikającego z naruszenia jednolitego wspólnotowego prawa własności intelektualnej, prawem właściwym dla wszelkich kwestii niepodlegających odpowiedniemu instrumentowi wspólnotowemu jest prawo państwa, w którym naruszenie to miało miejsce.

3. Prawo właściwe mające zastosowanie zgodnie z niniejszym artykułem nie może zostać wyłączone w drodze umowy zawartej zgodnie z art. 14.

Artykuł 9

Spory zbiorowe

Bez uszczerbku dla art. 4 ust. 2, prawem właściwym dla zobowiązania pozaumownego z tytułu odpowiedzialności osoby będącej pracownikiem lub pracodawcą lub z tytułu odpowiedzialności organizacji reprezentujących ich interesy zawodowe za szkody spowodowane sporem zbiorowym, planowanym lub prowadzonym, jest prawo państwa, w którym spór taki ma zostać lub został podjęty.

ROZDZIAŁ III

BEZPODSTAWNE WZBOGACENIE, PROWADZENIE CUDZYCH SPRAW BEZ ZLECENIA I CULPA IN CONTRAHENDO

Artykuł 10

Bezpodstawne wzbogacenie

1. Jeżeli zobowiązanie pozaumowne z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, w tym także z nienależnego świadczenia, dotyczy istniejącego pomiędzy stronami stosunku, takiego jak stosunek wynikający z umowy lub z czynu niedozwolonego, który jest ściśle związany z tym bezpodstawnym wzbogaceniem, podlega ono prawu właściwemu dla tego stosunku.

2. W przypadku gdy prawa właściwego nie można ustalić na podstawie ust. 1, a strony mają, w chwili wystąpienia zdarzenia będącego źródłem bezpodstawnego wzbogacenia, miejsce zwykłego pobytu w tym samym państwie, stosuje się prawo tego państwa.

3. W przypadku gdy prawa właściwego nie można ustalić na podstawie ust. 1 lub 2, prawem właściwym jest prawo państwa, w którym nastąpiło bezpodstawne wzbogacenie.

4. W przypadku gdy ze wszystkich okoliczności sprawy wyraźnie wynika, że zobowiązanie pozaumowne z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia pozostaje w znacznie ściślejszym związku z państwem innym niż państwo wskazane w ust. 1–3, stosuje się prawo tego innego państwa.

Artykuł 11

Prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia

1. Jeżeli zobowiązanie pozaumowne z tytułu prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia dotyczy istniejącego wcześniej między stronami stosunku, takiego jak umowa lub czyn niedozwolony, który jest ściśle związany z tym zobowiązaniem pozaumownym, podlega ono prawu właściwemu dla tego stosunku.

2. W przypadku gdy prawa właściwego nie można ustalić na podstawie ust. 1, a strony mają, w chwili wystąpienia zdarzenia powodującego szkodę miejsce zwykłego pobytu w tym samym państwie, stosuje się prawo tego państwa.

3. W przypadku gdy prawa właściwego nie można ustalić na podstawie ust. 1 lub 2, prawem właściwym jest prawo państwa, w którym miało miejsce działanie.

4. W przypadku gdy ze wszystkich okoliczności sprawy wyraźnie wynika, że zobowiązanie pozaumowne z tytułu prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia pozostaje w znacznie ściślejszym związku z państwem innym niż państwo wskazane w ust. 1–3, stosuje się prawo tego innego państwa.

Artykuł 12

Culpa in contrahendo

1. Prawem właściwym dla zobowiązań pozaumownych wynikających kontaktów handlowych mających miejsce przed zawarciem umowy, bez względu na to czy doszło do jej zawarcia, jest prawo właściwe dla umowy albo prawo, które byłoby dla niej właściwe, gdyby została ona zawarta.

2. W przypadku gdy prawa właściwego nie można ustalić na podstawie ust. 1, stosuje się:

- prawo państwa, w którym powstała szkoda, niezależnie od tego, w jakim państwie miało miejsce zdarzenie powodujące szkodę oraz niezależnie od tego w jakim państwie lub państwach wystąpiły skutki pośrednie tego zdarzenia; lub
- w przypadku gdy strony mają, w chwili wystąpienia zdarzenia powodującego szkodę, miejsce zwykłego pobytu w tym samym państwie, prawo tego państwa; lub
- w przypadku gdy ze wszystkich okoliczności sprawy wyraźnie wynika, że zobowiązanie pozaumowne wynikające z kontaktów handlowych mających miejsce przed zawarciem umowy pozostaje w znacznie ściślejszym związku z państwem innym niż państwo wskazane w lit. a) i b), prawo tego innego państwa.

Artykuł 13

Stosowanie art. 8

Do celów niniejszego rozdziału art. 8 stosuje się do zobowiązań pozaumownych wynikających z naruszenia prawa własności intelektualnej.

ROZDZIAŁ IV

SWOBODA WYBORU PRAWA

Artykuł 14

Swoboda wyboru prawa

1. Strony mogą poddać zobowiązanie pozaumowne wybranemu przez siebie prawu:

- a) w drodze porozumienia zawartego po wystąpieniu zdarzenia powodującego szkodę;

albo

- b) w przypadku prowadzenia przez wszystkie strony działalności gospodarczej, również w drodze porozumienia swobodnie wynegocjowanego przed wystąpieniem zdarzenia powodującego szkodę.

Wybór prawa musi być wyraźny lub w sposób dostatecznie pewny wynikać z okoliczności sprawy i nie może naruszać praw osób trzecich.

2. W przypadku gdy wszystkie elementy stanu faktycznego w chwili wystąpienia zdarzenia powodującego szkodę zlokalizowane są w państwie innym niż państwo, którego prawo zostało wybrane, dokonany przez strony wybór nie wyłącza stosowania przepisów prawa tego innego państwa, których nie można umownie wyłączyć.

3. W przypadku gdy wszystkie elementy stanu faktycznego w chwili wystąpienia zdarzenia powodującego szkodę zlokalizowane są w jednym lub kilku państwach członkowskich, dokonany przez strony wybór prawa właściwego innego niż prawo państwa członkowskiego, nie wyłącza stosowania przepisów prawa wspólnotowego, w odpowiednich przypadkach w kształcie, w jakim zostały one wdrożone w państwie członkowskim sądu, których nie można umownie wyłączyć.

ROZDZIAŁ V

ZASADY WSPÓLNE

Artykuł 15

Zakres prawa właściwego

Prawu właściwemu dla zobowiązań pozaumownych na podstawie niniejszego rozporządzenia podlegają w szczególności:

- a) podstawa i zakres odpowiedzialności, w tym oznaczenie osób, które mogą być pociągnięte do odpowiedzialności za swoje czyny;
- b) przesłanki zwolnienia z odpowiedzialności, jej ograniczenia i współodpowiedzialność;

- c) istnienie, charakter i ocena szkody lub dochodzonego sposobu jej naprawienia;

- d) środki, które sąd może podjąć w celu zapobieżenia naruszeniu lub szkodzie lub w celu zaniechania naruszenia lub wyrządzenia szkody, lub w celu zapewnienia naprawienia szkody, w granicach uprawnień przyznanych sądowi na mocy właściwego dla niego prawa procesowego;

- e) kwestia zbywalności roszczenia o naprawienie szkody, w tym dopuszczalności jego dziedziczenia;

- f) osoby uprawnione do odszkodowania za szkody poniesione osobiście;

- g) odpowiedzialność za czyny innych osób;

- h) sposoby wygaśnięcia zobowiązania, przedawnienie i terminy zawite, w tym początek, przerwanie i zawieszenie biegu przedawnienia lub terminu zawitego.

Artykuł 16

Przepisy wymuszające swoje zastosowanie

Przepisy niniejszego rozporządzenia nie ograniczają stosowania przepisów prawa siedziby sądu, które znajdują zastosowanie do oceny stanu faktycznego bez względu na to, jakiemu prawu podlega zobowiązanie pozaumowne.

Artykuł 17

Zasady bezpieczeństwa i postępowania

Oceniając postępowanie osoby, której przypisuje się odpowiedzialność, uwzględnia się, na ile okaże się to wskazane, i jako element stanu faktycznego, zasady bezpieczeństwa i postępowania, obowiązujące w miejscu i czasie wystąpienia zdarzenia stanowiącego źródło odpowiedzialności.

Artykuł 18

Bezpośrednie powództwo przeciwko ubezpieczycielowi osoby odpowiedzialnej

Osoba, która poniosła szkodę, może wystąpić z roszczeniem o odszkodowanie bezpośrednio przeciwko ubezpieczycielowi osoby odpowiedzialnej, jeżeli przewiduje to prawo właściwe dla zobowiązania pozaumownego lub prawo właściwe dla umowy ubezpieczeniowej.

Artykuł 19

Subrogacja

W przypadku gdy określonej osobie („wierzycielowi”) przysługuje wierzytelność ze stosunku pozaumownego wobec innej osoby („dłużnika”), a osoba trzecia ma obowiązek zaspokojenia wierzyciela albo faktycznie zaspokaja go, zwalniając dłużnika ze zobowiązania, prawo właściwe dla obowiązku osoby trzeciej określa, czy i w jakim zakresie osoba trzecia jest uprawniona do dochodzenia od dłużnika uprawnień, które przysługiwały wierzycielowi wobec dłużnika, zgodnie z prawem właściwym dla wiążącego ich stosunku.

Artykuł 20

Odpowiedzialność kilku osób

Jeżeli wierzycielowi przysługuje wierzytelność wobec kilku dłużników, zobowiązanych do zaspokojenia tej samej wierzytelności, a wierzyciel został zaspokojony w całości lub w części, przez jednego z nich, roszczenie regresowe tego dłużnika wobec pozostałych dłużników podlega prawu właściwemu dla pozaumownego stosunku zobowiązaniowego tego dłużnika względem wierzyciela.

Artykuł 21

Ważność ze względu na formę

Jednostronna czynność prawna, mająca na celu wywołanie skutków prawnych i dotycząca zobowiązania pozaumownego, jest ważna ze względu na formę, jeżeli czyni zadość wymaganiom dotyczącym formy, przewidzianym przez prawo właściwe dla danego zobowiązania pozaumownego lub przez prawo państwa, w którym czynność została dokonana.

Artykuł 22

Ciężar dowodu

1. Prawo właściwe dla zobowiązania pozaumownego wskazane niniejszym rozporządzeniem, stosuje się w zakresie, w jakim zawiera ono odnoszące się do zobowiązań pozaumownych domniemania prawne lub określa ciężar dowodu.

2. Czynności prawne mające na celu wywołanie skutków prawnych mogą być dowodzone za pomocą wszelkich środków uznanych przez prawo siedziby sądu lub przez którekolwiek prawo, o którym mowa w art. 21, zgodnie z którym czynność prawna jest ważna ze względu na formę, pod warunkiem że taki środek dowodowy może być przeprowadzony przed sądem.

ROZDZIAŁ VI

POZOSTAŁE PRZEPISY

Artykuł 23

Miejsce zwykłego pobytu

1. Do celów niniejszego rozporządzenia za miejsce zwykłego pobytu spółek i innych jednostek organizacyjnych, posiadających osobowość prawną lub też jej nieposiadających, uznaje się miejsce siedziby ich zarządu.

W przypadku wystąpienia zdarzenia powodującego szkodę lub powstania szkody w ramach działalności filii, agencji lub innego oddziału, za miejsce zwykłego pobytu uznaje się siedzibę tej filii, agencji lub innego oddziału.

2. Do celów niniejszego rozporządzenia za miejsce zwykłego pobytu osoby fizycznej, działającej w ramach prowadzonej przez nią działalności gospodarczej, uznaje się miejsce głównego przedsiębiorstwa.

Artykuł 24

Wyłączenie odesłania

Za prawo danego państwa, wskazane jako właściwe na podstawie niniejszego rozporządzenia, uważa się normy prawne obowiązujące w tym państwie, z wyłączeniem norm prawa prywatnego międzynarodowego.

Artykuł 25

Państwa posiadające niejednolity system prawny

1. W przypadku gdy państwo składa się z kilku jednostek terytorialnych, z których każda posiada własne normy prawne dotyczące zobowiązań pozaumownych, dla określenia prawa właściwego zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, każdą jednostkę terytorialną uważa się za państwo.

2. Państwo członkowskie, w którym różne jednostki terytorialne mają własne normy prawne dotyczące zobowiązań pozaumownych, nie ma obowiązku stosowania niniejszego rozporządzenia w przypadku kolizji norm wyłącznie takich jednostek terytorialnych.

Artykuł 26

Porządek publiczny państwa siedziby sądu

Stosowanie przepisów prawa wskazanego jako właściwe przez niniejsze rozporządzenie może zostać wyłączone jedynie wówczas, gdy takie stosowanie jest w sposób oczywisty niezgodne z porządkiem publicznym państwa siedziby sądu.

Artykuł 27

Stosunek do innych przepisów prawa wspólnotowego

Niniejsze rozporządzenie nie uchybia stosowaniu przepisów prawa wspólnotowego, które w odniesieniu do kwestii szczególnych ustanawiają normy kolizyjne odnoszące się do zobowiązań pozaumownych.

Artykuł 28

Stosunek do istniejących konwencji międzynarodowych

1. Niniejsze rozporządzenie nie uchybia stosowaniu konwencji międzynarodowych, których stronami, w chwili przyjęcia niniejszego rozporządzenia, jest jedno lub kilka państw członkowskich, a które ustanawiają normy kolizyjne odnoszące się do zobowiązań pozaumownych.

2. Niniejsze rozporządzenie ma jednak w stosunkach pomiędzy państwami członkowskimi pierwszeństwo przed konwencjami zawartymi wyłącznie pomiędzy dwoma lub więcej państwami członkowskimi, w zakresie, w jakim konwencje takie dotyczą kwestii uregulowanych niniejszym rozporządzeniem.

ROZDZIAŁ VII

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 29

Wykaz konwencji

1. Do dnia 11 lipca 2008 r. państwa członkowskie przekazują Komisji wykaz konwencji, o których mowa w art. 28 ust. 1. Po tej dacie państwa członkowskie powiadamiają Komisję o wszelkich przypadkach wypowiedzenia takich konwencji.

2. Komisja publikuje w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* w terminie sześciu miesięcy od otrzymania:

- (i) wykaz konwencji, o którym mowa w ust. 1;
- (ii) przypadki wypowiedzenia konwencji, o których mowa w ust. 1.

Artykuł 30

Klauzula przeglądowa

1. Nie później niż dnia 20 sierpnia 2011 r. Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie ze stosowania niniejszego rozporządzenia. Jeżeli jest to niezbędne, do sprawozdania dołączone zostają wnioski dotyczące dostosowania niniejszego rozporządzenia. Sprawozdanie obejmuje:

- (i) opracowanie na temat skutków wynikających ze sposobu traktowania prawa obcego przez ustawodawstwa różnych

państw i zakresu, w jakim sądy w państwach członkowskich stosują w praktyce prawo obce na podstawie niniejszego rozporządzenia;

- (ii) opracowanie dotyczące skutków art. 28 niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do konwencji haskiej z dnia 4 maja 1971 r. o prawie właściwym dla wypadków drogowych.

2. Nie później niż do dnia 31 grudnia 2008 r. Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu opracowanie dotyczące sytuacji w dziedzinie prawa właściwego dla zobowiązań pozaukładowych wynikających z naruszenia prawa prywatności i innych dóbr osobistych, uwzględniające zasady odnoszące się do wolności prasy i swobody wypowiedzi w mediach i kwestii kolizyjno-prawnych związanych z dyrektywą 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych ⁽¹⁾.

Artykuł 31

Stosowanie w czasie

Niniejsze rozporządzenie stosuje się do zdarzeń powodujących szkodę, które wydarzyły się po jego wejściu w życie.

Artykuł 32

Data rozpoczęcia stosowania

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 11 stycznia 2009 r., z wyjątkiem art. 29, który stosuje się od dnia 11 lipca 2008 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich zgodnie z Traktatem ustanawiającym Wspólnotę Europejską.

Sporządzono w Strasburgu dnia 11 lipca 2007 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
H.-G. PÖTTERING
Przewodniczący

W imieniu Rady
M. LOBO ANTUNES
Przewodniczący

⁽¹⁾ Dz.U. L 281 z 23.11.1995, str. 31.

Oświadczenie Komisji w sprawie klauzuli przeglądu (artykuł 30)

Komisja, odpowiadając na wezwanie Parlamentu Europejskiego i Rady sformułowane na mocy art. 30 rozporządzenia „Rzym II”, przedstawi, nie później niż w grudniu 2008 r., opracowanie na temat sytuacji w dziedzinie prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych w świetle przypadków naruszenia prywatności i praw do wizerunku. Komisja uwzględni wszystkie aspekty tej sytuacji i w razie konieczności zastosuje odpowiednie środki.

Oświadczenie Komisji w sprawie wypadków drogowych

Komisja, mając na względzie różnorodność stosowanych w państwach członkowskich pułapów odszkodowań dla ofiar wypadków drogowych, gotowa jest zbadać konkretne problemy, jakie pojawiają się w przypadkach, gdy obywatel UE ulega wypadkowi w państwie członkowskim innym niż państwo jego zwykłego miejsca pobytu. W tym celu Komisja do końca 2008 r. przedłoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie opracowanie przedstawiające wszystkie możliwości poprawy sytuacji ofiar transgranicznych, w tym kwestie ubezpieczenia; opracowanie to stanowić będzie pierwszy etap przygotowań zielonej księgi.

Oświadczenie Komisji w sprawie traktowania prawa zagranicznego

Komisja, mając na względzie różnorodne sposoby traktowania prawa zagranicznego przez państwa członkowskie, opublikuje horyzontalny przegląd stosowania prawa zagranicznego w sprawach cywilnych i handlowych przez sądy państw członkowskich, z uwzględnieniem założeń programu haskiego, najpóźniej cztery lata po wejściu w życie rozporządzenia „Rzym II” lub niezwłocznie po zakończeniu prac nad takim przeglądem. Komisja gotowa jest również w razie konieczności zastosować odpowiednie środki.
